

Topluluklara ve onları temel alan fikirlere güvenmiyorum. Fikirlerin bireylerden sadır olduğunu, bir iletişime ihtiyaç duysa da *düşüneninin* tek bir kişi olduğuna inanıyorum. Topluluklar ve komitelerin ortaya koyduğu düzenlerin, adı demokrasi, sosyalizm veya buna benzer cihazların hepsinin, gerçekte kendi söyleyeceğini topluluğa söyletmeyi becerenler tarafından yönetildiğini düşünüyorum.

Hatta bazı zamanlar yaratıcılığın doğrudan yalnızlıkla alakalı olduğunu da düşünüyorum. İnsanlarla beraberken kendimi aptallaşmış hissetmemle alakası olmalı.

Şu açık: Hiçbirimiz, ne kadar zeki olursak olalım bu dünyada tek başımıza yaşayamayız. Dahası tarihin bize gösterdiği şey, fikirlerin serbest dolaşımının, yani benim *yarım* fikrimle, başkasının yarım fikrinin buluşacak bir zemin bulmasının ortaya yeni ve çok daha iyi fikirler ortaya çıkardığı. Yani yalnızlık ve yaratıcılık arasında pek de kaliteli bir ilişki bulmak mümkün değil.

Bununla beraber, topluluk dediğimizin aklının fikrinin olmadığına da giderek daha büyük ölçüde kanaat ediyorum. Bir insan, topluluğu *konaştıracak* kadar güçlü olmadığı sürece, onun tarafından ya anlaşılmayarak, ya önemsenmeyerek, ya da düpedüz hasmane biçimde susturulmaya mahkum. Onu konaştıracak kadar, *kanaat önderi* dediğimiz zevat gibi sosyal kudrete sahip olmak için ise, topluluğun dilini uzun zaman konuşmak gerekiyor ve bu tüm yaratıcılıktan arınmak demek. Önce onlar gibi olmak, ortalamayı ruhunda mündemiç hale getirmek ve sonra, bir ihtimal, topluluğun üzerinde fikri tasarrufa sahip olmak...

Tayyip Erdoğan gibi mesela. Bılık bılık hayran olanlarını da, kendisi kadar sıkıcı bulduğum bu insanın, bu ülkedeki ciddiye alınabilecek tüm fikir adamlarından daha önemli olduğunu kabul etmek zorundayım. Fethullah Gülen gibi mesela, vaazlarında isimlerini kiloyla saydığı Batı felsefecilerinden birini bile okumuş olduğunu sanmadığım *hocaefendinin*, sadece işine yarayacak ölçüde aktardığı fikirlerinin, o isimleri rüyasında görece kadar hemhal olmuş kimselerinkinden daha önemli olduğunu kabul etmek zorundayım. Kemal Atatürk gibi mesela, herhangi bir teorik planı, rasyoneli, gerçek anlamda fikri olmadığı halde, doğru zamanda doğru fırsatları değerlendirerek bütün düşünce sahiplerinden daha önemli bir etkiye yol açtığını görmek zorundayım. Bu insanların beyanlarının, yaşadıkları devrin on yirmi yıl sonrasında hiçbir kıymeti harbiyesi olmadığını göreceğiz. Tayyip Erdoğan'ın tuhaf partisinin ve Fethullah Gülen'in cevşenperver cemaatinin; Kemal Atatürk'ün anlamsız totolojik vecizelerinin başına geldiği gibi bir yeniden inşa faaliyetine sahne olacağını, sonunda gerektiği biçimde bir Erdoğan ve gerektiği biçimde bir Hocaefendi'ye sahip olacağımızı da çıkarabiliriz. Bugün Erdoğan'ın liberal mi, otoriter mi olduğuna, Hocaefendi'nin gelenekçi bir mü'min mi, yoksa diyalog taraftarı bir din ıslahatçısı mı olduğuna, yirmi yıl sonraki konjonktür karar verecek. Aynen Atatürk'ün sonradan müslüman edilmesi veya demokratlaştırılması gibi...(Eğer dünya savaşını Hitler kazansaydı, bugün nasıl bir Atatürk'ümüz olurdu?)

Bunun sebebi topluluğun fikirsiz olması. Çünkü *karşıdakinin ne duymak istediğini anlayacak ölçüde zeki* her insanın karşılaştığı bir problem vardır; ya köşeli olduğu halde doğru bildiğini söyler ve gözden düşer, ya da ne isteniyorsa onu söyler ve yükselir. Bu insanlar ikincisi cinsinden insanlar, zihinlerini

topluluğa ve onun hipotalamus kaynaklı fikirlenmelerine endekslemiş insanlar ve o sebeple söylediklerinin bir kıymeti yok. Yarın uygun görürse Tayyip Erdoğan en ferahından liberal, Fethullah Gülen de en yemyeşil şeriatçı olabilir; veya tam tersi.

Vox populi vox dei güzel bir temenni ama *populus* ne yaptığını pek de düşünmeyen, bugün yağmur yağsa havadan, yarın güneş açsa yine havadan şikayet edecek insanlardan mürekkep. Topluluğa sadece güç odakları arasındaki bir yatıştırıcı olarak güvenmek, hani demokrasinin bir oyun olması veya sosyalizmin yalan olması gibi ele almak, fazla ciddiye götürmemek lazım. Tabii ki, topluluk bizi boğabilir, bunu yapacak kudreti var, ancak hiçbir topluluk hakikati değiştiremez.